

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 115 | 29 Ağustos-4 Eylül 2022

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 20 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

29 Ağustos: Medyadaki haberlerde Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından yapılan resmi ziyaret talebinin Türk hükümeti tarafından reddedildiği duyuruldu. Haberlerde ayrıca, çalışma grubunun 15 Temmuz darbe girişimi sonrası muhaliflere yönelik kitlesel gözaltıların yaşandığı Türkiye'ye Kasım 2016'dan bu yana ziyaret gerçekleştirmeye çalıştığı ortaya çıkarıldı.

30 Ağustos: Türk makamları Suriyeli Kürt göçmen ve iki aylık bir çocuğun annesi olan Reyhan Abdi isimli bir kadını terörizm suçlamasıyla tutukladı. Türkiye'nin ceza infaz kanunları hamile ve yeni doğum yapmış kadınların mahkum edilmeleri halinde dahi cezalarının ertelenmesini öngörüyor.

2 Eylül: Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu suçlamasıyla tutuklanan kanser hastası Tacettin Başer, sağlık sorunları nedeniyle tahliye edilmesinin ardından 15 gün sonra hayatını kaybetti. Daha önceki haberlerde

Başer'in teşhisinin cezaevi yönetimi tarafından altı ay boyunca geciktirildiğini ve kanser semptomları göstermesine rağmen Başer'e yalnızca ağrı kesici ilaç verildiğini ortaya koymuştu.

4 Eylül: Yusuf Köksal adlı bir mahkumun eşi, şartlı tahliye vaktinin gelmesine rağmen Köksal'ın cezaevinde tutulduğunu sosyal medyada duyurdu.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

30 Ağustos: İstanbul polisi, Zorla Kaybedilme Kurbanlarını Anma Uluslararası Günü vesilesiyle Türkiye'deki zorla kaybedilme kurbanlarını anmak üzere düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek 14 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı. Gösteri, Türkiye'de 1990 yıllarında polis gözaltındayken ortadan kaybolan kişileri bulmak isteyen aktivist ve aile üyelerinin kurduğu Cumartesi Anneleri adlı platform tarafından organize edildi.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

30 Ağustos: İstanbul polisi, Zorla Kaybedilme Kurbanlarını Anma Uluslararası Günü vesilesiyle Türkiye'deki zorla kaybedilme kurbanlarını anmak üzere düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek 14 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

30 Ağustos: Ankara'da polis, daha yüksek ücretler talep etmek üzere öğretmenler tarafından düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek dokuz kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

30 Ağustos: Adana'da bir ilçe kaymakamlığı ile Mardin Valiliği, ulusal bir bayram vesilesiyle organize edilen bazı konserleri yasakladı.

31 Ağustos: Mardin Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

1 Eylül: İstanbul savcılığı, Ocak ayında düzenlenen gösterilere katılımları nedeniyle 86 kişi hakkında iddianame hazırladı.

1 Eylül: İstanbul ve Van'da polis, Dünya Barış Günü vesilesiyle düzenlenen gösterilere müdahale ederek en az 108 aktivisti geçici olarak gözaltına aldı.

1 Eylül: Hakkari Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

2 Eylül: Balıkesir'de bir ilçe kaymakamlığı, yerel bir konserde iki kişinin sahneye çıkmasını engelledi.

3 Eylül: İstanbul Valiliği, zorla kaybedilmelere ilişkin farkındalık amacıyla bir muhalefet milletvekili tarafından düzenlenen bir toplantıyı yasakladı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

29 Ağustos: İstanbul'da polis, muhabir Elif Bayburt'u geçici olarak gözaltına aldı.

31 Ağustos: Bursa savcılığı, bir protestoya yönelik polis müdahalesi sırasında gözaltına alınan muhabirler Rozerin Gültekin ve Ergin Çağlar hakkında iddianame hazırladı.

31 Ağustos: İstanbul savcılığı, akademisyen Celal Şengör hakkında, bir televizyon programındaki sözleriyle halkın dini değerlerini aşağıladığı suçlamasıyla soruşturma başlattı.

1 Eylül: İstanbul'da bir sivil polis, haber takibi için bir gösteride bulunan Tuğçe Yılmaz adlı bir muhabire cinsel tacizde bulundu.

1 Eylül: Bir İstanbul mahkemesi, mafya lideri Sedat Peker tarafından yapılan ve yolsuzluk iddiaları içeren ifşaatlara ilişkin altı habere erişim engeli getirdi.

1 Eylül: Bir İstanbul mahkemesi, ulusal demiryolu şirketiyle bağlantılı rüşvet iddialarına ilişkin iki köşe yazısı ile dört habere erişim engeli getirdi.

1 Eylül: Van'da polis memurları, Dünya Barış Günü vesilesiyle düzenlenen gösterilere yönelik polis müdahalesi sırasında bazı gazetecilere silah çaktı.

2 Eylül: Bir İstanbul mahkemesi, hükümete yakın bir iş adamının adının karıştığı rüşvet iddialarına ilişkin üç habere erişim engeli getirdi.

2 Eylül: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayın yapan Etkin Haber Ajansı (ETHA) tarafından kullanılan bir web sayfasına erişim engeli getirdi.

2 Eylül: İstanbul savcılığı, pop şarkıcı Gülşen Bayraktar Çolakoğlu hakkında, imam hatip liselerine ilişkin sözleri nedeniyle halkı kin ve nefrete teşvik etmek suçlamasıyla iddianame hazırlayarak üç yıla kadar hapis cezası talep etti. Geçtiğimiz hafta gözaltına alınan ve tutuklanan şarkıcı, geniş çaplı kamuoyu tepkisinin ardından serbest bırakılmıştı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

1 Eylül: Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ni (AİHM) Türkiye'den gelen başvurularda siyasi motivasyonlu kararlar vermekle suçladı. Son yıllarda Türkiye makamları, siyasi mahkumların serbest bırakılmasına yönelik bazı AİHM emirlerini yerine getirmeyi reddetti ve bunun sonucunda Avrupa Konseyi Türkiye hakkında ihlal süreci başlattı.

KÜRT AZINLIK

29 Ağustos: Makbule Özer isimli 80 yaşındaki bir mahkuma hastane sevki sırasında Kürtçe tercüman hizmeti verilmediği ve bu nedenle Özer'in doktorlarla beden diliyle anlaşmaya çalıştığı duyuruldu.

29 Ağustos: Şanlıurfa'daki bir cezaevinde 18 Ağustos'ta hayatını kaybeden Kürt siyasetçi Bazı Yılmaz'ın kişisel notları, cezaevinde ihmal ve kötü muameleye maruz kaldığını ve gıda mahrumiyeti çektiğini ortaya çıkardı.

30 Ağustos: Türk güvenlik güçleri ile PKK örgütü arasındaki çatışmalarda Ocak 2016'da hayatını kaybeden Hakan Arslan'ın cenazesinin ölümünün ardından yaklaşık yedi yıl sonra plastik bir poşette babasına teslim edildiği duyuruldu.

30 Ağustos: Sakarya'da bir grup Kürt mevsimlik işçi, yerel halktan bir grubun saldırısına uğradı. Biri çocuk olmak üzere iki kişinin yaralandığı şiddet olayı sonrasında işçilerin çalıştıkları ilçeyi terk ettikleri duyuruldu.

1 Eylül: Aralık ayında İstanbul'daki bir HDP bürosuna silahlı saldırı düzenleyerek iki parti çalışanını yaralayan Muhammed Eren Sütçü isimli saldırgan, tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

3 Eylül: Kürt siyasetçi Semra Güzel'in ülkeden kaçmaya çalışırken yakalandığı duyuruldu. Terörizm soruşturması altında olan Güzel'in daha önce milletvekili dokunulmazlığı kaldırılmıştı.

DİĞER AZINLIKLAR

1 Eylül: Hristiyan müzisyen Şaban Ok, telefon aramaları yoluyla ölüm tehditleri aldığını duyurdu.

CEZAEVİ KOŞULLARI

29 Ağustos: Şanlıurfa'daki bir cezaevinde 18 Ağustos'ta hayatını kaybeden Kürt siyasetçi Bazı Yılmaz'ın kişisel notları, cezaevinde ihmal ve kötü muameleye maruz kaldığını ve gıda mahrumiyeti çektiğini ortaya çıkardı.

30 Ağustos: Medyadaki haberlerde, Denizli'deki bir kadın cezaevinde bir gardiyanın mahkumlara angarya işler yaptığı duyuruldu.

30 Ağustos: Aralık 2021'de cezaevinde açlık grevi başlatan Gökhan Yıldırım isimli bir mahkum, hastane doktorlarının kendisi hakkında düzmece tıbbi rapor ürettiğini iddia etti.

31 Ağustos: Medyada yer alan haberlerde, 30 Ağustos günü iki aylık bebeğiyle gözaltına alınan Suriyeli Kürt göçmen Reyhan Abdi'nin havasız ve nemli bir odada tutulduğu ve kendisine günde sadece bir şişe su verildiği duyuruldu.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

31 Ağustos: Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International), yayımladığı bir raporda, Türkiye ve İran'ı Afgan göçmenleri geri itmekle suçladı ve söz konusu göçmenlerin Taliban rejimi altında hayati risklere maruz kalabileceğini belirtti.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

30 Ağustos: Bir Rize cezaevinde gardiyanlar Mirza Çağlayan adlı bir mahkuma kötü muamelede bulundu.

30 Ağustos: Bir Diyarbakır cezaevinde gardiyanlar Kurbanî Özcan adlı bir mahkuma kötü muamelede bulundu. Medyada yer alan haberlerde, Özcan'ın durumu şikayet ettiği cezaevi müdürü tarafından "buradan sağ çıkamayacaksın" ifadesiyle tehdit edildiği duyuruldu.

1 Eylül: İstanbul'da bir sivil polis, haber takibi için bir gösteride bulunan Tuğçe Yılmaz adlı bir muhabire cinsel tacizde bulundu.